

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Današnja številka obsega 12 strani.

== ORLOV ==

V s p o r e d:

- Vstopnina 30 vinarjev.

Slovenska politika se opira le na kmete, kolikor jih je še, in viničarje. Ali ti so nestalni in zlasti ob meji korumpirani (pokvarjeni) elementi (ljudje). (Članek iz Celja v „Slov. Narodu“ 1. avgusta 1912).

Narodu, ljudstvu je treba voditelj. Katoliškomu ljudstvu je treba katoliških voditeljev, mož, ki spoštujejo vero priprostega človeka, a tudi sami verujejo in po veri živijo. Od vprašanja, kakšni so voditelji, je mnogokrat odvisna usoda celih strank, celih

Celemu slavlju dijaštva je dala poseben sijaj 10letnica slovensko-katoliškega akademičnega tehn. društva „Zarje“ v Gradcu, ki se je praznovala ob tej priliki. „Zarja“ praznuje letos sicer že 11letnico obstoja. Svojo 10letnico je obhajala pa še-le letos, ker je lansko leto vsled nevarnosti kolere bil prepovedan veliki sestanek jugoslovanske mladine, ko je hotela tudi „Zarja“ slaviti svoje slavlje. „Zarja“ je za nas štajerske Slovence velevažno društvo. Okrog nje se zbirajo sicer vsi štajerski katoliški visokošolci, in ona vrši tudi v Gradcu med odnotnim slovenstvom odlično nalogo. Pri vseh naših graških društvih, ki so namenjena vzgoji, probuji in varstvu graških Slovencev, delujejo „Zarjani“ s požrtvovalno vnemo. Marsikaterega mladeniča, marsikatere dekle so že otieli, da se ni pogubila v vrtincih nemško-nacionalnega brezbožnega Gradca. Na slavnostnem zborovanju „Zarje“, ki se je vršilo v petek dopoldne, se je več govornikov v toplih besedah spominjalo tega njenega plodonosnega delovanja. Zlasti slavnostni govornik gospod pravnik Hodžar je v svojih izvajanih povdarjal, kako blagonosno je delovala „Zarja“ med graškimi Slovenci.

In tako končamo tudi mi s klicem: Bog blagoslovi katoliško-narodno dijaško mladino! Slavnostni dnevi so minuli, vzvišena in lepa katoliško-narodna misel, ki se ji je dijaštvo posvetilo, naj prav kmalu zakraljuje preko pokrajin vseh katoliških Slovanov!

— **Laško-turška vojska.** Na Italijanskem je začel narod nastopati proti vojski. Posebno socialni de-

mokratije hujskajo proti vojski. V Bresciji je govoril poslanec Trevas in še več drugih govornikov proti nadaljevanju vojske. Po shodu je priredilo 600 zborovalcev hujskajoči obhod po ulicah. Prišlo je do več dejanskih spopadov z vojniki. Zadnji čas se mnogo govori o miru. Vojske so se naveličali Italijani kakor tudi Turki. V dunajskih krogih se zatrjuje, da se bodo v najkrajšem času vršila pogajanja za mir med Italijo in Turčijo. Te dni se je mudil na Dunaju odličen turški politik, ki se bo udeležil teh pogajanj. Pogajanja se bodo vršila v Švici.

Turčija. Ministrski svet je imel dne 5. avgusta sejo, v kateri je sklenil razpustiti turški državni zbor in razpisati nove volitve. V zbornici se je ob koncu seje še izrekla vladi nezaupnica. Vlada je odredila obširne varnostne odredbe, ker grozijo mladoturki z velikimi nemiri. Kdaj bodo nove volitve, še ni določeno. Gotovo je, da se mladoturki ne bodo vrnili v zbornico zopet tako močni, kot so bili dozdaj. — V Pristini v Albaniji so se vršila pogajanja med vlado in Albanci. Vlada komisija je dovolila Albancem, da jim vrnejo orožje, da smejo Albanci nositi orožje, da jim povrne škodo, ki so jo napravile vojaške čete, da se proglasi splošno pomiloščenje upornikov, da se uvede v šole in urade albanski jezik in da se nastavijo albanski upravni uradniki. Južna Albanija je tudi razburjena. Albanci so zbrani že en teden v Fieriju. Vodja albanskih vstajev, Izo Boljetinac, se obnaša v Mitrovici kot vladar. Neomejeno vlada v okrajih Novi bazar, Pristina in Mitrovica. Imenuje in odstavlja samovoljno uradnike. Kar ukaže, se zgodi. Pred Pristino tabori njegova, 50.000 mož močna armada, ki ji, kakor poročajo, manjka živil; po drugih poročilih pa Boljetinac za svojo armado dobro skrbi. V okraju Mat so osnovali Albanci tudi svojo vlado, ki jo vodi Abdi bej Toptonu. Pred važnimi dogodki smo na jugu. Črni oblaki se zbirajo nad Balkanom.

Volitve v Ameriki. Z napetostjo se pričakuje izid volitve predsednika ljudovlade v Združenih državah, ki se vrši dne 1. novembra t. l. Volilni boj traja že nad pol leta. V poštveh pridejo trije kandidati: dosedanji predsednik Taft, bivši predsednik Roosevelt, kot pristaša stranke ljudovlade, in Wilson, član demokratske (ljudske stranke). Glavni boj bo med Taftom, ki je kandidat bogatašev, in Rooseveltom, za katerega gre v boj ljudstvo, ker je obljubil, da hoče delovati proti trustom, to je zvežam bogatašev. Wilson baje nima veliko upanja na zmago, ker ga niti veliko število pristašev njegove stranke ne bo volilo. Wilson je namreč nasprotnik naseljenjstva, posebno hud sovražnik je on Slovanom in sploh vsem naseljenjem iz jugovzhodne Evrope. Wilson pravi: „Amerika Amerikancem“. Denar igra pri ameriških volitvah glavno vlogo. Vsaka stranka izda na 10, da celo 100 milijonov dolarjev za agitacijo. Celo kandidat sam, ki se da imenovati od stranke, dobi od nje po več milijonov „odškodnine“. Ob volitvah je vse podkupljeno; kdor več da, ima več upanja na zmago. — Isti dan kot volitev predsednika, se vrše v Združenih državah tudi splošne volitve. Volijo se župani, občinski odbori, načelniki uradov itd.

Ljudovlada na Japonskem. Komaj je umrl dosedanji mikado (cesar), že se je pojavilo prekucniško gibanje radikalcov in socialistov, ki hočejo uvesti na Japonskem ljudovlado. Policija z vso vmeno zasleduje agitatorje te struje.

Osrednja zadruga!

Leta 1909 ustanovljena Osrednja zadruga za vnovčenje živine in pospeševanje živinoreje v Mariboru je v letu 1911 lepo napredovala, kar svedoči sledeče število:

Zadružnikov (članov) je v letu 1911 na novo pristopilo 221, skupno število zadružnikov koncem leta 1911 333. Vplačanih deležev je 2138 K.

Osrednja zadruga je leta 1911 posredovala pri prodaji 422 glav živine, in sicer: 266 volov, 36 bikov, 41 krav, 17 telic, 15 telet in 47 svinj. Od teh je bilo 140 glav rejene in 282 plemene živine. Iz St. Jurja ob južni železnici, Slov. Bistrice in Breznice se je po zadružnem posredovanju poslalo v Gradec in Istro 8 vagonov volov. Skupna približna teža vse živine, ki se je prodala s posredovanjem Osrednje zadruge, znaša 441.000 kilogramov; skupna približna vrednost pa 147.000 K. Osrednja zadruga je posredovala za člane brezplačno, in je posebno lani, ko ni bilo sejmov, marsikateremu kmetu pripomogla, da je prodal svoje živinče za boljše ceno, nasprotno pa je tudi vplivala, da je njen član lahko kupil živino, kakoršno je rabil za plemo ali rejo. Članom zadruge, ki so se hoteli posluževati posredovanja Osrednje zadruge, se ni bilo treba klanjati raznim prekupcem in mesarjem, ampak so lahko pri Osrednji zadrugi naznanili svojo živino, ki so jo imeli na prodaj.

Cene, ki so se pri zadružni prodaji dosegle, so bile splošno zelo ugodne. Ko so naši domači prekupci obljubovali in plačevali lani, ko ni bilo sejmov, po 60, 70 in k večjemu 80 K za 100 kg žive teže pri pitani živini, smo dosegli večkrat, da je dobil kmet potom posredovanja Osrednje zadruge 90 K, da celo 100 K in še več za 100 kg žive teže.

Velike vrednosti za nas je tudi dejstvo, da so se začeli za našo lepo živino zanimati tuji kupci. Ko se je iz St. Jurja ob južni železnici poslalo najprej nekaj vagonov živine v Istro, je došlo potem zelo pohvalno in laskavo pismo nazaj, v katerem se je trdilo, da je meso naše spodnještajerske živine mnogo boljše, kot meso hrvaške, bosanske ali živine drugih krajev.

Notranjega prometa je imela zadruga 15.894 K 32 vin. Pisem je došlo v letu 1911 479, odposlalo se jih je pa 477. Poučnih gospodarskih shodov je priredila Osrednja zadruga na raznih krajih Spodnje štajerske 43, na katerih se je predavalo o pomenu in namenih Osrednje zadruge in so se tam tudi sprejemali novi člani. Osrednji zadrugi je šla posebno na roko dunajska osrednja vnovčevalnica za prodajo živine. Ista je tudi v bodoče pripravljena poslati v naše kraje dobrih kupcev za našo živino.

Bodoča naloga Osrednje zadruge je: da skrbi, da se bo privabilo na naše živinske sejme dobrih kupcev iz drugih krajev. Na eni strani povzdigniti našo živinorejo z dobrim plemenom in umno rejo, na drugi strani pa pridobiti stalnih kupcev za našo zdravo in dobro živino ter isto, kolikor je potrebno, zadržnim potom prodajati, to naj bo v bodoče glavni cilj te naše važne gospodarske organizacije. In če nam potem tudi zopet zapro sejme, kakor se je zgodilo to lansko leto, ne bomo v tako težkem položaju, ker nam bo Osrednja zadruga nudila priliko, da spravimo zadržnim potom našo živino dobro v denar.

Nasprotnikom pa, ki so trdili, da je Osrednja zadruga kriva, da so bili sejni zaprti, povemo, da je ravno ona po svojem načelniku poslancu Pišku ter njegovih tovariših sposredovala pri oblastvi, da so se sejni zopet odprli, oziroma so se prvotni trdi predpisi kolikor toliko ublažili.

Razne novice.

* Godovi prihodnjega tedna:

11. nedelja: 11. pobink, Tiburcij, m.
12. ponedeljek: Klara, dev.; Hilarija, m.
13. torek: Hipolit, Kasijan; Rad.
14. sredo: Anastazija, dev.
15. četrtek: Velika Gosa, (Vsebovzetje M. D.)
16. petek: Rok, sp.; Hijacin, duh.
17. sobota: Liberat, m.; Sibila, d.

* **C. g. p. Kazimir Zakrajšek,** vođa slovenskih frančiškanov v Severni Ameriki, vnet apostol slovenskih naseljenecv, se je mudil zadnje tedne v domovini. V ponedeljek, dne 5. avgusta, je obiskal tudi naše uredništvo. S posebno prijaznostjo je opisoval razmere med Slovinci v Ameriki, tamošnji volilni boj, verske in narodne zadeve in razne druge važnosti. Odpotoval je na Kranjsko, od koder se koncem tega tedna zopet vrne v novo domovino, v Ameriko.

* **Vincenc Kolar,** vpokojeni župnik v Gotovljah, bi imel obhajati zlato mašo. Da se izogne zunanjim slovesnostim, je šel za nekaj dni na potovanje. Prišel je dne 3. avgusta tudi v Rače pri Zidanem mostu pogledat novo cerkev. Postal mu je taklo slabo, da ni mogel dalje. V nedeljo jutraj dne 4. avgusta je umrl v župnišču dve uri po polnoči. Pogreb se je vršil dne 6. avgusta dopoldne. N. v m. p.!

* **Imenovanje.** C. kr. poljedelsko ministrstvo je imenovalo č. g. Karola Kumerja, župnika na Prihovi, in g. Franca Koselj, župnika v Ločah, za poročevalca glede žitnega stanja in žetve. Čestitamo!

* **Nad 29.000** naročnikov šteje že kranjski „Domoljub“. Somišljeniki, skrbite, da bo vaš „Slovenski Gospodar“ imel vsaj 15.000 naročnikov. Zavednost štajerskih Slovincv naprej!

* **V St. Jurij ob juž. žel.** Prihodnjo nedeljo slavi naša mladinska organizacija, naši vrli Orli iz celega Spodnjega Štajerja v zavednem trgu St. Jurij ob juž. žel. svojo letošnjo večjo narodno slavnost, ki je posvečena Slomšekovu spominu. Slavnost bo ena najlepših, kar se jih je kdaj vršilo na Spodnjem Štajerskem. Na tisoče nas bo zbranih dne 11. avgusta v St. Juriju. Kdor se še ni odločil, naj se takoj. Kakor poizvemo, se vrši slavnost dne 11. avgusta ob vsakem vremenu!

* **Katera pot je prava?** Liberalni in nemščurški listi so z vsako številko bolj nesramni. Nič ni več sveto liberalcem in nemščutarjem. Do dna se ti mora zagustiti pisava listov, ki prisegajo na liberalizem in nemščutarstvo ter socialno demokracijo. Slovensko ljudstvo, varuj se poti, ki ti jo kažejo ti apostoli brezverstva in odpadništva. Ni ga hujšega gorja v hiši kot slab list. Kako naj ima otrok spoštovanje do svojih starišev, ako vidi v njih rokah „Slovenski Narod“, „Narodni List“, „Štajerca“, „Zarjo“, „Marburger Zeitung“ itd., ki v vsaki številki obirajo katoliške duhovnike, zaničujejo verske obrede itd. Dragi, taka pot ne more biti prava! Naši listi pa pišejo dostojno in tako, da jih lahko tudi nedolžna mladina čita. Če pa včasih udarimo bolj krepko po liberalcih, nemščutarjih in socijih, je to potrebno radi naše obrambe. Pristaši! Trebite nasprotne liste!

* **Gnojnice** je znak liberalne in štajerčijanske izobrazbe. V nedeljo, dne 4. avgusta, so se liberalci in nemščutarji ob priliki mladeniškega shoda pri Sv. Tomažu blizu Ormoža na novo pokazali s tem svojim izobraževalnim znakom ter so ž njim grdo ponespažili župnišče. Da bi bila to storila kakšna poedina propadla oseba iz lastnega nagiba, to ni verjetno. Za to osebo stojijo ljudje, ki zajemajo svojo življensko modrost na „Štajerčevem“ in slovensko-liberalnem gnojišču. In ker je njih srce in njihova glava polna štajerčijanske in liberalne gnojnice, so jo iz svojega preobilja nametali na župnišče. So pač pomilovanja vredni ljudje, ti gnojničarji!

* **General** — vzor-katoličan. Pokojni general grof Huyn, oče sedanjega brnskega škofa, je imel lepo navado, da je ob priliki vojaških pohodov, če je bilo le možno, ob dohodu do kakšne cerkve zaukazal dimor s poveljem „stoj!“ Nato je razjahal konja, stopil urno v cerkev, da je obiskal Najsvetejše, potem

pa je šlo čvrsto naprej. Do katoliških duhovnikov je imel toliko spoštovanje, da je že od daleč naprej po vojaško pozdravil, dasi mu je bil nasproti idoč duhovnik neznan. — Rad je tudi molil rožni venec. Bilo je ganljivo, tako opisuje očividec v listu „Emmanuel“ (1912, št. 5.), ko je pokleknil general v vojaški uniformi sredi svoje družine in skupno molil rožni venec. Ko je bila nekoč med vojaki preiskava radi neke tatvine, so zasledili v tornistru nekega prostaka tudi molek; nekateri surovi vojaki so se zasmehljivo muzali. General Huyn pa seže v svoj žep, potegne molek vuner ga pokaže navzočim, rekoč: „Jaz ga tudi imam, pa tudi molim nanj.“ Ob priliki nekega sejma je bil na konjskem sejmišču. Bilo je zelo šumno; kar zazvonil angelovo dešččenje. General zapove odločno: „Tiho!“, se prekriža in moli. Vse ga je ubogalo, Huyn je bil silno dober do podložnikov, a zahteval je red in pokorščino. Zaukazoval je tudi častnikom, naj ne bodo surovi do moštva.

* **Društva v Avstriji.** Število raznih društev se je v Avstriji od leta 1906 do 1911 pomnožilo od 82.163 na 104.770. Raznih gospodarskih društev je 18.479. Najbolj so se v teh letih pomnožila izobraževalna društva; njih število je poskočilo od 3264 na 5081. Potem pridejo telovadna društva, katerih število se je pomnožilo od 4962 na 6752. Kmetijskih društev je 8917, leta 1906 jih je bilo 6817. Dobrodelna društva so se od 4875 pomnožila na 6033. Število društev rokodelskih pomočnikov je narastlo od 7979 na 9233. Najmanj je političnih društev, namreč 2141, leta 1906 jih je bilo 1757. Povdarjati moramo, da so se na Slovenskem izobraževalna društva v primeri z drugimi deželami najbolj razširila. Saj že Slovenski Štajer šteje sedaj 150 izobraževalnih društev.

Razglas o sprejemu gojenk v gospodinjstvo šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. Meseca oktobra se otvori 15. tečaj gospodinjstve šole, ki bo trajal 11 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom č. gg. sester iz reda svetega Frančiška. Zavod je v posebnem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani. Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti pa se poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vinarstvu itd. Gojenke se istotako vežbajo o gospodinjstvem knjigovodstvu ter o ravnanju z bolniki in z bolno živino. Gojenke, ki se žele učiti nemškega jezika, dobe v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti privaditju nemškemu jeziku. Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, to je sploh za vse, 32 kron, ali za ves tečaj 352 kron. Vsaka gojenka mora prinesiti po močnost naslednje obleke s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za po noči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi preskrbe proti plačilu v zavodu.) Če ima katera več obleke, jo sme prinesiti s seboj. Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjstvo šolo, morajo: 1. dovršiti že 16. leto; 2. le izjemoma, v posebnem ozira vrednih slučajih, se more dovoliti sprejem mlajših učenk; 3. znati čitati, pisati in računati; 4. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave; 5. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, ki plačajo vse stroške; 6. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu. Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo staršev oziroma varuha, naj se pošljejo do 10. septembra t. l. glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani. V prvi vrsti se v gospodinjstvo šolo sprejemajo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; če bo pa v šoli prostora, se bodo sprejemale tudi prosilke iz drugih dežel. — Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske. V Ljubljani, dne 15. julija 1912.

* **Velike vojaške vaje** graškega (III.) kora se bodo vršile letos od 31. avgusta do 3. septembra v bližini cirkniskega jezera na Kranjskem. Udeležila se jih bosta tudi nadvojvoda Franc Ferdinand in general Conrad.

* **Vinorejce,** kateri so za vinsko razstavo pri slavnosti v St. Juriju obljubili svoja vina, uljudno prosijo odbor, da pošljejo ista vsaj do sobote zvečer na naslov: č. g. Kavčič, kaplan v St. Jurju ob juž. žel.

Vinska trgovina med Avstrijo in Ogrsko. Letos se je od 1. januarja do 1. junija uvozilo iz Ogrske v Avstrijo 604.294 meterskih stotov vina (približno 604.290 hektolitrov). Vrednost tega vina znaša 24 milijonov 700.000 K. Iz Avstrije se je uvozilo na Ogrsko 52.000 meterskih stotov vina v vrednosti 2 milijona 200.000 K. Prejšnje leto se je iz Ogrskega poslalo v Avstrijo samo za 13 milijonov K vina, torej se je uvoz ogrskega vina letos že v 5 mesecih dvignil skoro za 12 milijonov krog. Ogrje posebno na Češko in v druge severne dežele prodajajo svoje vino. V Celju imajo liberalci neko vinarsko zadrugo, ki bi bila rada osrednjava slovenske vinorejce. Zakaj se ta zadruga ne potrudil, odpreti slovenskemu vinu pot na Češko? Odgovor: Ker liberalci še ni bil nikdar prijatelj ljudstva, ampak le prijatelj samega sebe.

* **Cebelarstvo** razstava, ki jo priredi Slovensko čebelarstvo društvo za Spodnji Štajer povodom svoje desetletnice od dne 15. do 19. septembra t. l. v Celju, bo obsegala vse čebelarstvo predmete. Vsak razstav-